

Bannau
Brycheiniog

Cynllun Lle Llangatwg

Mai 2025

Canllawiau Cynllunio Atodol i Gynllun Datblygu Lleol Parc
Cenedlaethol Bannau Brycheiniog 2007-2022

Rhagair

Cafodd y Canllawiau Cynllunio atodol eu creu ar ôl ymgynghoriadau helaeth gyda thrigolion Llangatwg, mewn ymarferiad a gafodd ei harwain gan Gyngor Cymuned Llangatwg a'i chefnogi gan drigolion a wahanol rhanddeiliaid. Mae'r canllawiau wedi cael eu cyd-ysgrifennu gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol i sicrhau eu bod yn cwrdd â holl ofynion ein deddfwriaeth cynllunio. Rydym yn ddiolgar iawn i'r swyddogion sydd wedi rhannu eu harbenigedd.

Mi roedd hi'n gyffroes iawn i weld brwdfrydedd cymuned Llangatwg i rannu syniadau yn ystod y cyfnod ymgynghori. Yn anfoddus fe fydd rai yn teimlo nad yw'r syniadau uchelgeisiol yma yn cael eu hystyried o fewn y Cynllun Datblygu Lleol 2007-2022. Mae hi'n siomedig weld nad yw'r problemau sy'n cael eu hadnabod o fewn Cynllun Reoli Y Bannau: Y Dyfodol ddim yn cael eu hystyried o fewn y Canllawiau Cynllunio. Mae'r Cynllun Datblygu Lleol sy'n cael ei gyfeirio tuag at o fewn y Canllawiau yn adlewyrchu cyfnod gwahanol iawn i'r hyn sy'n bodoli heddiw.

Mae trigolion Llangatwg wedi dangos yn glir bod Llangatwg yn le arbennig. Maen nhw eisiau iddo fe aros yn arbennig, ond nid yw 'dim newid' yn opsiwn doeth pan mae'r byd yn newid o'n gwmpas.

Rydym yn croeshawi brwdfrydedd Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog. i gefnogi syniadau Llangatwg a'u awydd i geisio darganfod atebion i'w problemau. Rydym yn edrych ymlaen i weithio efo aelodau a swyddogion i ddatblygu ein cymuned mewn ffordd cynaladwy.

Arweinydd Cynllun Lle Llangatwg, Tim Jones

Cadeirydd Awdurdod Parc Cenedlaethol Can Aled Edwards

Cynnwys

Cyd-destun

1. Cyflwyniad
2. Y Tirwedd
3. Cynllun Datblygu
4. Datganiad Dylunio, Datganiad Cymeriad ac Egwyddorion Dylunio

Gweithredu

5. Ceisiadau Cynllunio
6. Effeithiolrwydd egni mewn adeiladau newydd ac effeithiolrwydd egni mewn gwelliadau, adnewyddiadau ac estyniadau
7. Datganiad o faterion allweddol a sut i'w gwella
8. Safleuoedd Ymgeisydd

Dyfyniad Cynllun Datblygu Lleol: Map Mewnosod Llangatwg

Map 1 Ardal Cyngor Cymunedol Llangatwg

Map 2 Maint Amheddiad Llangatwg, Ardal Cadwriaeth, Parc a Gardd Hanesyddol, Adeiladau rhestredig a Henebion Cofrestredig

1. Cyflwyniad

Creu Lle yn Llangatwg

Mae Cynlluniau Lle yn hybu gweithrediadau cydweithgar sy'n gwella lles a chreu lle. Fe ddylen nhw gefnogi danfoniad polisïau'r Cynllun Datblygu Lleol ac yn cael eu mabwysiadu fel canllawiau cynllunio atodol [1].

Y Cynllun Datblygu Lleol perthnasol yw'r Cynllun Datblygiad Lleol Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog 2007-2022 [2]

Tra bod y gymuned wedi mynegi eu hawyddon am fwy o barcio, tai fforddiadwy, hwb a siop gymunedol a chyfyngiadau ar y nifer o ail gartrefi, mae hi'n anodd cyflawni'r gofynion hon o dan y Cynllun Datblygu Lleol presennol. Mae hi'n rhan allweddol o'r fframwaith sy'n creu penderfyniadau ynglŷn â chynigion am ddatblygiadau newydd, ac yn ddibynnol ar y nifer o seilwaith o fewn yr ardal, gan gynnwys gwybodaeth arall, fel llifogydd. Mae hi hefyd yn diffinio polisïau ac yn cael ei siapio gan y tirlun a'i nodweddion, yn ogystal â dynodiadau amgylcheddol o fewn yr ardal. Mae'r ffactorau yma i gyd yn effeithio ar yr amgylchedd sy' gwneud Llangatwg yn le arbennig ac sy'n cyfrannu'n bositif i gymeriad y lle. Mae datblygiadau o fewn prosiectau a gweithrediadau hefyd yn effeithio ar hawliau eiddo a chyfamodau.

Yn ogystal â hyn, os ydy Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog am gyflawni rhai o'i uchelgeisiau a ddiffiniwyd yn y Cynllun Rheoli 2023, bydd raid iddi fod yn ddewr yn ei waith efo'r Cynllun Datblygu Lleol presennol, ac yn bendant wrth greu polisïau cynllunio yn y dyfodol, er enghraifft, y Cynllun Datblygu Lleol newydd.

1. Polisïau Cynllunio Cymru Argraffiad 12 2024 adran 1.28

2. Cynllun Datblygu Lleol Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
(beacons-npa.gov.uk).

5 Gwelediaeth Cyngor Cymunedol Llangatwg a'i gysylltiad i Ddyfodol y Bannau.

Mae cysylltiadau clir rhwng gweledigaeth a phriodoleddau Cyngor Cymunedol Llangatwg [3] a 5 Genhadaeth Dyfodol y Bannau [4]

Hinsawdd: Cyrraedd allyriadau nwyon ty-gwydr sero-net ar draws Bannau Brycheiniog erbyn 2035.

Dwr: Digon o adnoddau dwr ac amgylcheddau dwr glan, diogel ac adlamol erbyn 2030

Natur: Parc Cenedlaethol sy'n bositif tuag at natur erbyn 2030

Pobl: Byw, gweithio ac ymweld â'r parc yn ddiogel, yn deg ac yn gynaliadwy

Lle: Llefydd llewyrchus a chynaliadwy sy'n cael eu dathlu am ei threftadaeth ddiwylliannol annaturiol, rŵan ac am byth.

Mae'r Cyngor Cymunedol ac Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn ymrywmo i weithio mewn partneriaeth i gynllunio am y dyfodol, ac i ddefnyddio ein pwerau unigol i anelu am nodau rhanedig.

Y Perthynas rhwng y Canllawiau Cynllunio Atodol a'r Cynllun Cymunedol

Mae'r Cynllun Lle hwn a'r canllawiau dylunio hwn wedi'u hysgrifennu ar ffurf a alluogodd Awdurdod y Parc Cenedlaethol ei ddefnyddio fel canllawiau cynllunio atodol. Roedd yr ymgynghoriad yn seiliedig ar holl ardal Cyngor Cymunedol Llangatwg, gan gynnwys pentrefannau Legar, Ffawyddog, Dardy a Hillside. Mae'r cynllun wedi cael ei chreu ar gyfer yr holl gymuned, gan gydnabod nodweddion unigol pob ardal.

Mae'r Cynllun Cymunedol yn cynnwys tystiolaeth o ymgynghoriad a chafodd ei arwain gan Gyngor Cymunedol Llangatwg. Parodd yr ymgynghoriad 11 mis rhwng Mai 2023 ac Ebrill 2024.

Mae'r cymuned wedi mynegi awydd i weld newid. Os and yw'r newidiadau yma yn cynnwys defnydd o'r tir, caniatad cynllunio neu rheoli datblyiad, mae'r gweithredoedd yn cael eu nodi o fewn Cynllun Cymunedol Llangatwg [5].

Mae hwn yn rhan o'r egwyddor di-dyblygu; ni fydd y system cynllunio yn cael ei defnyddio i gyrraedd amcanion fedrir gyflawni o dan deddfwriaeth eraill.

3. [Gwlediaeth 5 Mlynedd- Cyngor Cymunedol \(gov.wales\)](#)

4. [Future Bannau - Dyfodol y Bannau](#)

5. [Cynllun Lle Llangatwg - drafft ar gyfer ymgynghoriad 24.2.2023 \(gov.wales\)](#)

Cyfraniad y Canllawiau Cynllunio Atodol i greu-lle a sut fydd y canllawiau yn cael eu defnyddio

Fel canllawiau cynllunio atodol, mae'r Cynllun yn berthnasol i'r Parc Cenedlaethol mewn penderfyniadau cynllunio o fewn ardal y cyngor cymunedol.

Sut mae'r Canllawiau Cynllunio Atodol wedi cael ei pharatoi (gan gynnwys asesiadau statudol) a'i chymeradwyo

Mae'r Cynllun wedi cael ei pharatoi yn unol â'r proses sy'n cael ei disgrifio o fewn 'Siapiwch fy Mannau Brycheiniog'.

Wrth ychwanegu'r fframwaith creu penderfyniadau i gadernid y Cynllun Datblygu (darparu, cyflenwi, danfon) mae gofal wedi cael ei gymryd i sicrhau fod y Cynllun yn ffitio ac yn gyson a darpariaethau'r cynllun datblygu, ac yn gweithio i ategu polisiau yn lle cyflwyno polisiau newydd.

Mae'r cynllun wedi cael ei sgrinio yn unol â Rheoliadau Chadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017, ac fe'i cyhoeddwyd i Cyfoeth Naturiol Cymru yn ystod yr ymgynghoriad a gytunodd â'r canfyddiadau nad yw'r Cynllun yn debygol o gael effaith sylweddol ar y rhwydwaith Safleoedd Cenedlaethol.

Gan ddilyn ymyrraeth fanwl yn y cychwyn, cafodd y Cynllun Lle ei greu o ganlyniad i gyfnod ynghynghori a pharodd 6 wythnos, rhwng yn hwyr 2024. Cafodd atebion i'r ymgynghoriad eu cysidro can Awdurdod y Parc Cenedlaethol cyn cymeradwyo'r Cynllun Lle fel Canllawiau Cynllunio Atodol ar 28 Mawrth 2025[6]

Rhagdybio o blaid datblygu cynaliadwy

Mae Polisi Cynllunio Cymru Argraffiad 12 2024 yn esbonio bod deddfwriaeth yn cadarnhau rhagdyb o blaid datblygu gynaliadwy yn unol â'r cynllun datblygu, heblaw bod ystyriaethau materol yn cyfeirio at rywbeth gwahanol, i sicrhau bod materion cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol yn gytbwys ac yn integredig (Paragraff 1.18).

Pwrpas hwn yw bod y Cynllun Datblygu (Dyfodol Cymru a'r Cynllun Datblygu Lleol) yn fynegiad o beth yw, a beth nad yw, datblygu cynaliadwy. Bydd datblygiadau sy'n unol a'r Cynllun Datblygu Lleol a'r Canllawiau Cynllunio Atodol felly yn cael eu cysidro'n 'cynaliadwy' o fewn y rhagdybiaeth.

Yng Nghymru gyfan, mae'n rhaid i Awdurdodau Cynllunio lleol, gan gynnwys parciau cenedlaethol, ymarfer eu swyddogaeth cynllunio fel rhan o ddatblygu cynaliadwy, yn unol â'u cyfrifoldeb i'r Ddeddf Lles y Dyfodol (Cymru) 2015. Y nod yw bod datblygiadau ac ein defnydd o'r tir yn cyfrannu tuag at wella lles economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol Cymru.

Rôl y System Cynllunio

Mae Polisi Cynllunio Cymru Argraffiad 12 2024 yn esbonio 'dylai gweithredoedd y system cynllunio fod yn effeithiol ac yn syml. Nid yw'n swyddogaeth y system cynllunio i ymyrryd mewn neu i rwystro cystadleuaeth rhwng defnyddwyr o'r tir a buddsoddwyr yn y tir. Ni ddylai'r cynllun gwahaniaethu yn erbyn neu o blaid unrhyw grŵp neu aelodau unigol' (Paragraff 1.19).

Mae creu-lle llwyddiannus yn dibynnu ar gynigion datblygu manwl sydd wedi cael eu creu gan ddatblygiadau prosiectau a phrosesau rheoli.

Mae creu dyluniadau effeithlon yn dibynnu ar wybodaeth dda. Os ydy gwybodaeth leol, gan y Cyngor Cymunedol, trigolion lleol ac ymwelwyr, yn cael eu hychwanegu i'r penderfyniadau sy'n effeithio ar y proses cynllunio, bydd y canlyniadau cymunedol llawer gwell. O fewn datblygiadau fwy, bydd gweithredoedd statudol yn caniatáu hwn i ddigwydd yn gynnar yn y proses, cyn y cyfnod ymgynghori.

O dan weithredoedd a phenderfyniadau amgylcheddol effeithiol a chynllunio gwasanaethau cyhoeddus, mai gorfodaeth cynllunio. Dyma ble fydd y Parc Cenedlaethol yn dibynnu ar gefnogaeth a chymorth cynghorau cymunedol, trigolion ac ymwelwyr i adrodd unrhyw doriad i'r rheolau cynllunio. Gellir darllen fwy am sut mae'r Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn delio gyda gorfodaeth cynllunio yn ei Siarter Gorfodaeth yma: <https://www.beacons-npa.gov.uk/planning/enforcement-monitoring/>

Perthnasedd dynodiadau i benderfyniadau cynllunio

Pan mae'r Parc Cenedlaethol yn cymryd penderfyniadau cynllunio, mae'r awdurdod yn gorfod dilyn fframwaith atodol i greu penderfyniadau [7].

Er enghraifft, wrth asesu ceisiadau cynllunio, mae'n rhaid i'r penderfyniad cael ei wneud yn unol â'r cynllun datblygu heblaw bod ystyriaethau materol yn awgrymu opsiwn arall.

Mae Adran 11A (2) o'r Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i'r Cefn Gwlad 1949 yn gofyn i Awdurdod y Parc Cenedlaethol i gymryd sylw o bwrpasau'r parc cenedlaethol wrth ddod i benderfyniadau cynllunio. Os yw hi'n edrych fel bod gwrthdaro rhwng y pwrpasau yma, mae'n rhaid i'r Awdurdod gweithredu o blaid ei phwrpas i sicrhau cadwraeth a gwelliant o'n harddwch naturiol, ein bywyd gwylt ac ein treftadaeth ddiwylliannol.

Gofynion sy'n rhan o'r Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 sydd hefyd yn berthnasol i gynigion datblygu o fewn ardal y Cyngor Cymunedol. Er enghraifft, wrth gysidro rhoi caniatâd i gynllunio ar ddatblygiadau sy'n effeithio adeiladau rhestredig neu eu hamgylchedd, mae'n rhaid i'r Parc Cenedlaethol cymryd sylw i'r rhesymau o blaid cadw'r adeilad, ei amgylchedd ac unrhyw nodweddion archeolegol a hanesyddol bwysig. I gymryd gofal a pharch tuag at adeiladau a thir o fewn Ardal Cadwraeth, mae Deddf yn gofyn bod sylw manwl yn cael ei roi i'r manteision dros gadw a gwella cymeriad a golwg yr ardal.

Mae dynodiadau, fel Gorchmynion Cadw Coed neu restru adeiladau, yn cael eu creu trwy brosesau perthnasol yn hytrach nag thrwy weithredoedd datblygu a chreu lle, sy'n canolbwyntio ar gynigion datblygu. Gallai unigolion, neu'r Cyngor Cymunedol, gweithio gydag awdurdodau lleol yn uniongyrchol os hoffent wneud cais am ddynodiadau eraill.

2. Y Tirwedd

Mae ardal Cyngor Cymunedol Llangatwg yn eistedd rhwng ddwy ardal sydd wedi cael eu hasesu a'u difinio yn seiliedig ar eu cymeriad tirwedd (2012) [8].

Ardal Cymeriad Tirwedd 9 - Mynyddoedd Llangatwg

Ardal Cymeriad Tirwedd 11 - Dyffryn Dwyreiniol yr Wysk

Mae aneddiadau'r Cyngor Cymunedol o fewn yr Ardal Cymeriad Tirwedd 11.

Strategaeth yr ardal hon yw:

I gadw ac i wella rhinweddau arbennig y dirwedd, gan sicrhau nad yw datblygiadau ac adeiladau newydd yn amharu ar ei golwg. Mae'n rhaid i unrhyw ychwanegiadau newydd i'r ardal eistedd y daclus ac yn gywir o fewn y dirwedd. Bydd newidiadau amaethyddol yn cael eu taclo'n ofalus, gan sicrhau nad yw rhinweddau traddodiadol a chyfundrefnau pori yn cael eu heffeithio. Bydd safleoedd hanesyddol ac archeolegol yn cael eu gofalu a'u rheoli, a bydd treftadaeth adeiledig yn aros mewn cyflwr da. Bydd ardaloedd bioamrywiaeth yn cael eu cadw a'u gwella, a bydd adloniant priodol - gan gynnwys gwerthfawrogi treftadaeth - yn cael ei annog a'u rheoli.

Mae Llangatwg yn bentref hanesyddol sy'n amgylchynu capel canoloesol. Mae ei gosodiad wedi cael ei dylanwadi a'u siapio o amgylch Nant Onneu, sy'n troelli rhwng tai, gerddi, parciau ac iardiau ar ei ffordd i'r Afon Wysg.

©AsYouSeeltMediaLtd

8. [Asesiad Cymeriad y Tirlun](#) | [Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog](#)
(beacons-npa.gov.uk).

Mae'r dirwedd o amgylch Llangatwg yn gysylltiedig â nifer o dai hanesyddol boneddigaidd sy'n esbonio lleoliad strategol Llangatwg o fewn Dyffryn yr Wysg. Mae'r tirweddau wedi cael eu cynllunio yn bwrpasol, ac mae'r gerddi wedi eu hamgylchynu gan waliau diffiniedig, gatiau a choed. Mae'r nodweddion yma'n rhan bwysig o'r pentref a'i chyd-destun gwladol.

Cafodd mwyafrif o'r adeiladau o fewn yr ardal cadwraeth eu hadeiladu yn yr 19eg ganrif. Mae eu lleoliad, graddfa a'u gosodiad yn adlewyrchu pwysigrwydd y pentref fel lleoliad gwasanaethol sy'n darparu tai i weithwyr y gamlas a'r ystadau boneddigaidd. Mae llawer o'r adeiladau wedi cael eu grwpio agos, gyda llwybrau traed ac iardiau rhyngddynt.

Mae Camlas Sir Fynwy ac Aberhonddu, sy'n dathlu ei phen-blwydd yn 225 yn 2025, yn seilwaith glas/gwyrdd arwyddocaol sy'n rhan o'r amgylchedd hanesyddol sy'n helpu i lunio cymeriad Llangatwg. Ystyrir hefyd y gall y Gamlas wasanaethu fel catalydd ar gyfer adfywio; adnoddau teithio cynaliadwy ar gyfer cymudo a hamdden; gwasanaeth iechyd naturiol sy'n gweithredu fel campfeydd glas ac yn cefnogi gweithgarwch awyr agored corfforol ac iach; adnodd ecolegol a bioamrywiaeth; adnodd twristiaeth, diwylliannol, chwaraeon, hamdden a hamdden (enghraifft leol yw'r ardal bicnic ar ben yr odynau calch), tirwedd iach, sy'n cyfrannu at gyflenwad a throsglwyddo dŵr, draenio a rheoli llifogydd.

Mae Llangatwg yn cael amrywiaeth o lefydd hamddenol, gan gynnwys y Maes Hamddenol, cae rhandir, a'r Cael Glebe ar bwys Bont Crug Hywel. Mae'r safleoedd yma'n cysylltu efo nifer o lwybrau hamddenol megis Camlas Sir Fynwy ac Aberhonddu.

Mae'r agosatrwydd at Grug Hywel wedi creu nifer o lwybrau i gerddwyr trwy'r pentref ac i mewn i'r tir ffermydd o'i hamgylch. Mae'r adeiladau yma'n llawn tai ac adeiladau hanesyddol sy'n apelio tuag at dwristiaid a cherddwyr. Mae'r cynnydd mewn ymwelwyr wedi cynyddu pwysau i greu fwy o lefydd i barcio, ac wedi cynyddu'r nifer o ail dai a llety gwyliau.

Yn fwy diweddar mae'r pentref wedi cael ei adnabod fel lleoliad delfrydol i gymudwyr o ganlyniad i'w agosatrwydd i Ffordd Blaenau'r Cymoedd (A465).

Mae nifer o nodweddion naturiol a hanesyddol bwysig o fewn y cefn gwlad sy'n helpu i ni ddeall oed y tir, gan gynnwys yr hen safleoedd diwydiannol a'r creigiau calchfaen megis Cors Waun Ddu [9]

Ar ddiwedd y Canllawiau Cynllunio Atodol ceir:

Detholiad y CDLI: Map Mewnosod Llangatwg

Map 1

- Ardal Cyngor Cymunedol

Map 2

- Ffiniau Setlau'r Cynllun Datblygu
- Ardal Cadwraeth Llangatwg
- Parc a Gardd Hanesyddol
- Henebion Cofrestredig
- Adeiladau Rhestredig

Adnoddau:

Map Data Llywodraeth Cymru: [Home](#) | [DataMapWales \(gov.wales\)](#)

Cyfoeth Naturiol Cymru: [Portal Gwybodaeth Amgylchedd Cymru](#)

Cronfa Data gwybodaeth archeolegol a hanesyddol Cymru-eang: [Archwilio](#)

Recordiau Cadw: [Archwilio Recordiau Cadw](#)

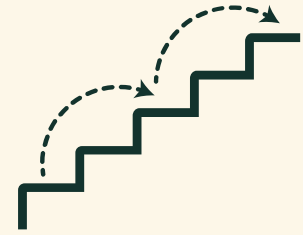
Map Llifogydd ar gyfer Cynllunio Cyfoeth Naturiol Cymru: [Map Llifogydd Cynllunio](#)

©AsYouSeeItMediaLtd

3. Cynllun Datblygu

Dyfodol Cymru: Y Cynllun Cenedlaethol 2040

Cynllun Datblygu Lleol Parc Cenedlaethol Bannau Brychieniog 2007 - 2022

O fewn y Cynllun Datblygu Lleol, mae Llangatwg wedi cael ei diffinio fel setliad 4A, ardal gyda thyfiant cyfyngedig yn ôl Polisi LGS LP1 'Diffiniad o Setliadau gyda thyfiant cyfyngedig. Mae Crug Hywel yn cael ei diffinio fel setliad allweddol (lefel 2)

Mae Polisi LGS LP2 'Datblygiadau Priodol i Setliadau gyda thyfiant cyfyngedig' yn diffinio datblygiadau priodol a buasai'n cael eu derbyn can cynllunwyr, tra bod Polisi LGS LD3 'Lliniaru Effaith' yn adnabod y problemau isod sydd angen cael eu lliniaru:

- D – Cynhwysedd Priffyrdd
- E – Seilwaith Dwr a Charthion
- F – Gollwng tir
- G – Pwysigrwydd Hanesyddol
- J – Perygl Llifogydd
- I – Bywiogaeth a Hyfywedd Cymunedol

Mae Polisi E LP1 'Cynaliadwyedd Cymunedol Eithriadau Ymylon y Setliad' yn galluogi datblygiadau sy'n hanfodol i gynaliadwyedd cymunedol neu sy'n cael effaith cyfyngedig ar amgylchedd ymyl Llangatwg.

Datganiad Dylunio

Mae Legar, Ffawyddog, Dardy a Hillside yn y cefn gwlad yn ôl y Cynllun Datblygu Lleol. Mae Polisi CYD LP1 'Galluogi Datblygiadau Priodol yn y Cefn Gwlad' yn diffinio pa fath o ddatblygiadau allai gael eu galluogi.

Wrth asesu cynigion cynllunio yn erbyn Polisi 1 'Datblygiadau Priodol o fewn y Parc Cenedlaethol' ac i hysbysu datblygiadau sy'n unol a'r proses dylunio o fewn Canllawiau Technegol (TAN) 12: Dylunio (2016), mae'r datganiad dylunio yn nodi'r nodweddion arbennig o fewn Llangatwg sy'n cael eu gwerthfawrogi ac sy'n cyfrannu'n bositif i gymeriad y gymuned.

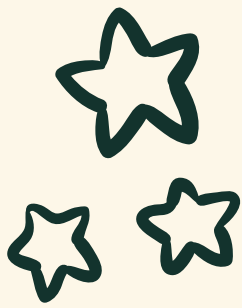
Bydd y datganiad dylunio yn helpu sicrhau bod newidiadau yn y dyfodol a datblygiadau newydd i adeiladau presennol yn seiliedig ar ddealltwriaeth o bwysigrwydd amddiffyn y dyluniadau gwreiddiol a chymeriad Llangatwg.

Y nod yw osgoi cynigion amhriodol i'r cyd-destun, neu sydd ddim yn creu cyfleoedd i amddiffyn ac i wella cymeriad, ansawdd a defnydd yr ardal. Mae'r datganiad dylunio'n croesawi'r cysyniad o ddylunio cynwysedig sy'n gorfod cael ei gysidro wrth ddylunio datblygiadau newydd. Mae'r cam cynllunio yn hollbwysig i sicrhau nad yw datblygiadau newydd yn creu rhwystrau neu gyfyngiadau i fynediad rhywun i'r amgylchedd.

Nid yw'r datganiad dylunio yn drwyadl, ac mae nifer o ganllawiau defnyddiol ar faterion dylunio syml megis egni adnewyddadwy a threftadaeth ar wefan y [Llywodraeth Cymraeg a Cadw](#).

Mae'r gwaith yma yn adeiladu ar Ddatganiad Dylunio Llangatwg a chafodd ei baratoi yn 1995 a'i fabwysiadu fel canllawiau atodol i'r hen Gynllun Lleol Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, ac i Werthusiad Ardaloedd Cadwraeth Llangatwg 2019. Fel ymgynghorydd statudol, mae'r Cyngor Cymunedol yn cael ei gynghori ar bob cais cynllunio gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol a gellir gwrthwynebu ceisiadau os nad ydynt wedi cael eu cysidro yn unol â'i datganiad dylunio.

Dylai cynigion datblygu cynnwys cynlluniau tirlunio i gadw cymeriad y pentref ac i wella gosodiad Llangatwg

4. Datganiad Cymeriad

I fewn rhannau hynaf Llangatwg, megis Lôn yr Alarch a Rhes Owen, mae'r strydoedd yn gul dros ben, ac mae'r adeiladau'n sefyll yn agos at ei gilydd mewn terasau.

Cafodd y terasau hyn eu hadeiladu i'r stadau yn yr 19eg Ganrif. Mae llawer o dai eraill wedi cael eu hadeiladu i edrych fel terasau. Maent yn creu agosatrwydd i'r stryd. Mae amrywiaeth i'r adeiladau hefyd.

Mae mwyafrif o dai hynaf Llangatwg mewn terasau. Mae ganddyn nhw doeau serth a byr. Mae'r ffenestri wedi eu lleoli'n uchel ar y tai, a dydyn nhw ddim yn agor yn llawn.

©AsYouSeeItMediaLtd

Cafodd adeiladau Llangatwg eu hadeiladu'n wreiddiol gan greigiau lleol, gydag adeiladwaith rwbel a chafodd ei rendro ar y diwedd. Yn yr oesoedd Fictoraidd, pan gynyddodd maint y pentref, fe'u hadeiladwyd adeiladau newydd gyda charreg nadd, ac roedd gan ffenestri deallusion cyferbyniol a chafodd eu paentio weithiau. Yn hwyrach fe'u defnyddiwyd briciau wedi'u mewnforio, ond heddiw nid yw'r ffordd yma o adeiladu yn briodol mewn adeiladau newydd. Gan amlach mae gerddi blaen yn gul iawn, ac mae llawer o'r tai yn cael drysau blaen sy'n agor yn syth i'r stryd.

O fewn y Gwerthusiad Ardaloedd Cadwraeth mae gwerthusiad cymeriad llawn [10].

Dylai amrywiaeth tebyg fod yn amlwg o fewn datblygiadau newydd, gyda chymysgedd o dai mawr a bach gyda gwahanol ddaliadaethau a gyda thai fforddiadwy a drud.

Ni ddilynodd datblygiad yr ystadau yn yr 1950au a'r 60au ffyrdd adeiladu traddodiadol a welwyd yng nghanol y pentref. Roedd datblygiadau yn dilyn ffyrdd ystadau mwy agored nad oedd yn dilyn golwg gwreiddiol y pentref.

Mae'r Tir Hamddenol yn cael nifer o goed pwysig unigol. Mae un yn cael ei amddiffyn o dan Drefn Amddiffyn Coed. Cafodd y bedw arian ar hyd yr ymyl deheuol eu plannu fel cofeb i'r dynion a bu farw yn ystod y ddau Ryfel Byd, ac maen nhw'n cael eu hamddiffyn o fewn yr Ardal Cadwraeth.

Wrth i chi fynd i mewn i'r pentref fe welir waliau cerrig mawr ar draws y stryd. Mae'r gerddi hefyd wedi eu hamgylchynu gan waliau cerrig, sydd weithiau wedi cael eu gorchfygu gan haearn lleol.

Ni does lawer o lefydd agored yn y prif bentref, er bod cymuned gyfan Llangatwg wedi ei amgylchynu gan gefn gwlad. Mae'r cefndir gwladol yn rhan bwysig o gymeriad yr ardal.

Cafodd y bryniau ar ben Llangatwg eu creu o ganlyniad i'r diwydiant gloddio. Wrth i'r diwydiant hon dirywio, fe gwmpodd mwyafrif o hen fythynnod y cloddwyr i adfeilion. Mae rhai wedi cael eu hadfer.

Mae'r Dardy yn setliad bach o dai cerrig sy'n dilyn llethrau is y Ffawyddog. Mae'r Dardy yn bentrefan bach unedig wedi ei amgylchynu o gwmpas hen wyrchwys a'i bythynnod ac adeiladau.

Mae'r Legar yn gasgliad bach o adeiladau ar hyd yr A4077. Mae llawer o'r adeiladau yn yr ardal wedi eu gorchuddio a chreigiau a chalch. Dros amser mae datblygiadau newydd wedi uno'r setliad, ond mae amrywiaeth rhwng yr adeiladau yn dal i fod. Mae lledant yr Wysg, Nant Onneu Fach yn rhedeg trwy ei ganol.

Mae'r Ffawyddog yn ardal dwysedd isel llawn tai gwasgaredig ar dir serth a choediog i'r Gogledd-ddwyrain o Langatwg. Mae'r tir uwchben yn dir cyffredin gyda hawliau pori traddodiadol. Mae gan yr adeiladau o amgylch y tir toeau llechi, craig naturiol a waliau wedi'i rendro.

Mae llawer o adeiladau ar draws Bannau Brycheiniog wedi cael eu hadeiladu i wrthsefyll amodau tywydd gwael yn y gaeaf, glaw trwm a gwynt cryf. Gwelir hwn yn yr ardaloedd uwchben Hillside a Ffawyddog, ble mae'r tai yn gadarn ac yn galed, nodwedd allweddol mewn datblygiadau newydd ac esiampl dda i ddilyn mewn adeiladau modern.

Prif Egwyddorion Cynllunio

Mae'n rhaid i ddatblygiadau yn Llangatwg:

- Fod o ansawdd dylunio da a pharchu cymeriad traddodiadol y pentref a'r pentrefannau.
- Galluogi pobl o fewn yr amgylchedd a'r lle i gymryd rhan yn y proses dylunio sy'n parchu nodweddion positif golwg y pentref.
- Cael eu lleoli yn briodol yn unol â strategaeth ofodol y Cynllun Datblygu Lleol.
- Fod yn ymwybodol o gynhwysedd seilwaith a gwasanaethau lleol i sicrhau nad oes pwysau diangen yn cael eu rhoi arnynt e.e. traffig, parcio, carthosiaeth.
- Nodweddion sy'n siwtio ag sydd wedi cael eu cysidro yn fanwl. Mae waliau a gwrych yn nodweddion allweddol yn y pentref. Mae'n rhaid i waliau newydd gael eu hadeiladau gan ymarferion traddodiadol, heb bwyntiau ymwithiol. Mae creigiau sydd wedi cael eu mewnforio ond yn addas os ydy'r lliw a'r gwaead yn debyg i'r graig lleol.

- Ychwanegu coed a gwrych sy'n bodoli i'r rhywogaeth briodol, ble mae eu lleoliadau a'r teimlad o agosatrwydd maent yn eu creu, yn cyfrannu at ansawdd y pentref.
- Cadw, a galluogi, mynediad i'r cefn gwlad
- Cadw golygfeydd i mewn ac allan o'r pentref o'r tir agored.

Egwyddorion Cynllunio ar gyfer Datblygiadau Newydd:

Mae'n rhaid i bob datblygiad ar dai newydd:

- Darparu ystod eang o fathau a meintiau o dai, yn adlewyrchu anghenion tai.
- Bod mewn grwpiau bach gydag uchafswm o 20 annedd mewn grŵp.
- Ystyried egni neu system gwres cymunol fel rhan o'r datblygu
- Dylai preifatrwydd a diogelwch cael ei chreu trwy leoli'r adeiladau a ffenestri, ac nid trwy faint y plotiau a gwrychoedd uchel
- Dylai datblygiadau ar ymylon Llangatwg integreiddio o fewn y setliad a'r dirwedd. Ni ddylent fod yn amlwg wrth edrych arnynt o Grug Hywel.
- Ym mhob datblygiad ar ymyl Llangatwg, mae'n rhaid i'r dyluniadau dangos eu bod yn mynd i edrych yn debyg i'r tai sy'n bodoli yng nghanol y pentref, a defnyddio siâp a ffyrdd y cefn gwlad i greu ffin newydd deniadol.

Manylion dylunio:

Wrth greu cynigion cynllunio, mae'n rhaid ystyried y manylion canlynol:

- Dylai estyniadau ar adeiladau fod i raddfa gyda'r adeilad gwreiddiol a pharchu'r adeiladau a'r gofodau o'u hamgylch.
- Mae ffenestri'r adeiladau o fewn Ffawyddog a Legar yn cyfateb i wyneb yr adeilad, yn frig a dim yn ymwthio uwchben y toeau.
- Mae'r ffenestri wedi eu hadeiladu mewn adeiladwaith sash, ac yn gilfachog, gan roi cysgod nodedig.
- Mae'r fframiau wedi cael eu paentio'n draddodiadol, heb eu staenio.
- Mae ffenestri a drysau yn cael manylion capan cadarn, mewn lliwiau cynnil mewn cyferbyniad a'r creigiau.

- Mae ffenestri sy'n defnyddio UPVC neu alwminiwm yn gorfod cyfateb i'r arddulliau nodir uwchben. Mae hwn yn bwysig iawn yn enwedig yn yr ardal cadwraeth ac mewn terasau sy'n unedig.
- Mae drysau pren caled traddodiadol ar y tai hynaf. Mae drysau called wedi eu paentio yn well na ddrysau sydd wedi cael eu hadeiladu o bren wedi ei mewnfario.
- Rhaid ystyried cyfraniad datblygiadau newydd i gymeriad toeau traddodiadol. Gallai nodweddion anarferol megis llusernau solar cael eu defnyddio yn lle dibynnu gormod ar oleuadau to arferol.
- Dylai toeau ar dai annedd, gan gynnwys estyniadau, fod yn dywyllach na'r waliau.
- Nid yw byrddau fasia a therfyniadau yn briodol ar gyfer adeiladau sengl neu drosiadau, ond gellir cael eu defnyddio ar adeiladau sy'n debyg i adeiladau sy'n bodoli yn barod.
- Os cafodd briciau a choncrit eu defnyddio ar adeiladau craig sy'n bodoli'n barod, mae'n rhaid i'r dyluniad uno'r ddwy ffordd.
- Gellir defnyddio briciau coch i uno briciau coch o'r 70au ar adeiladau presennol.
- Roedd toeau wedi cael eu gorchuddio gyda llechi yn wreiddiol. Cafodd adeiladau o'r 1800au eu hadeiladu gyda thoeau gwellt. Gellir defnyddio llechi atgynhyrchiad wedi eu lliwio i 'Old Brechan,' sy'n llawer mwy priodol na llechi wedi eu mewnfario ac mewn lliw gwahanol. Dylai llechi fod yn llwydlas tywyll.

Egwyddorion Cynllunio o fewn Ardal Cadwraeth

O fewn ardaloedd cadwraeth, ble mae datblygiadau yn cynnwys addasu hen adeiladau, neu mewn ardal gyda hen adeiladau, mae'n rhaid i gynigion cynllunio:

- Ystyried sut mae'n nhw'n integreiddio gyda chymeriad y pentref a dyluniad, graddfa, defnyddiau, triniaethau a lliw'r tai. Craig a rendrad yw'r prif ddefnydd i'r waliau, gyda thoeau llech a simneiau craig.
- Ystyried gosodiad traddodiadol y strydoedd, cyrtiau a lonydd rhwng adeiladau
- Ystyried cyd-destun Llangatwg, gan adlewyrchu cymeriad canol y pentref a'i hadeiladau, gan osgoi dyluniadau safonedig a maestrefol.
- Rhoi sylw i batrymau'r adeiladau lleol, eu graddfa a'u gosodiad, y cyrtiau a'r lonydd.

- Ystyried sut mae'r gofodau rhwng yr hen adeiladau yn edrych, gydag amrywiad synhwyrol sy'n osgoi ailadrodd undonog rhwng y tai.
- Osgoi cymysgu nodweddion hanesyddol gwahanol
- Cadw'r llinellau yn y toeau, adeiladau a'r strydoedd presennol, a defnyddio'r un patrwm yn y ffenestri a'r drysau a'r adeiladau presennol.
- Sicrhau fod unrhyw lwybrau troed a hewlydd yn cysylltu gyda'r rhai presennol.
- Cymysgu gyda'r patrymau lleol, a dim ond ym mlaenau'r tai a'r dodrefn.
- Bod mewn grwpiau bach sydd wedi cysylltu gyda phatrymau'r strydoedd o'u hamgylch, a dim wedi cael eu hadeiladu ar wahân.
- Osgoi defnyddio lliwiau melyn a llwydlas o fewn rhannau Fictoriaid y pentref yn y creigiau, ac ond i ddefnyddio rendrau mewn lliwiau llwyd a hufen cynnil a meddal.

Park Drive, Beaufort Avenue, Lime Trees a Ffordd Beechwood

Dylai bob datblygiad o fewn Park Drive, Beaufort Avenue, Lime Trees a Ffordd Beechwood:

- Fod yn unllaw, neu gael digon o wasgariad rhwng eu gerddi, llwybrau ac ardaloedd agored, i sicrhau fod golygfeydd pwysig yn cael eu cynnal.
- Sicrhau bod gosodiad datblygiadau newydd yn yr ardaloedd hyn yn parchu cymeriad yr ardal bresennol ac yn osgoi creu ffryntiau trwy amddiffyn gosodiad yr adeiladau presennol a'r gofodau rhyngddynt sy'n cyfrannu i gymeriad Llangatwg.

Y Dardy, Legar a Ffawyddog

Mae'n rhaid i bob datblygiad o fewn Y Dardy, Legar a Ffawyddog:

- Dilyn y camau sy'n cael eu cymryd yn yr adeiladau cyfagos a chanol y pentref.

©AsYouSeeltMediaLtd

Datblygiadau yn y Cefn Gwlad

Dylai bob datblygiad yn y cefn gwlad:

- Cadw ffurf draddodiadol yr adeilad mewn tröedigaethau. Os ydy ysgubor yn newid ei defnydd i ffwrdd o amaethyddiaeth, dylai ffurf yr adeilad cael ei gadw, gyda ffenestri a drysau sy'n cyfateb a'r adeiladau lleol.
- Defnyddio gorchudd adfyfyriol ar adeiladau amaethyddol newydd.

Parth Gyhoeddus

Mae'r dodrefn stryd a'r goleuadau cywir yn gallu gwella cymeriad y strydoedd a'r mwynhad o fewn yr amgylchedd. Mae gwelliannau i'r amgylchedd yn gorfod:

- Defnyddio paled o ddefnyddiau canmoliaethus ar gyfer wyneb y pentref.
- Ychwanegu creigiau a choblau mewn patrymau traddodiadol, gan sicrhau mynediad i bawb.
- Annog aildefnyddio creigiau a choblau.
- Osgoi defnyddio concrit modern a briciau lliwgar. Mae'r defnyddiau yma'n annhebygol i gael eu derbyn.
- Defnyddio lliwiau, defnyddiau a lleoliadau priodol a golygus ar gyfer dodrefn stryd, meinciau, goleuadau a biniau sbwriel.
- Tawelu goleuadau stryd yn unol â'r ardaloedd gwladol.
- Os oes hen adeilad neu waliau yn cael eu dymchwel, ail-ddefnyddio'r defnyddiau traddodiadol sydd ar gael.

Gofodau Agored

Dylai datblygiadau newydd ateb yn bositif i'r gofodau agored presennol a cheisio creu gofodau newydd. Dylai datblygiadau newydd:

- Dathlu treftadaeth ddiwylliannol leol, cadw a gwella tirnodau, arteffactau a choed.
- Integreiddio i mewn i'r patrymau gofodol presennol, creu cysylltiadau rhyngddynt a choridoriau gwyrdd yn y cefn gwlad.
- Creu a chadw coetir newydd, yn enwedig ar ffiniau agos at afonydd. Mae'r proses hon wedi profi i greu effaith mawr ar reoli llifogydd. Mae cynlluniau sy'n cefnogi plannu coed i arafu cyflymder y llifogydd yn cael eu cefnogi.
- Cael eu cefnogi gan drefniant i reoli.
- Nid yw coedwig fasnachol o goed sengl, anfrodorol, yn briodol.

5. Ceisiadau Cynllunio

Bydd angen cyflawni ymgynghoriad gydag arbenigwyr dros 28 diwrnod cyn y cais [11] ar gyfer y canlynol:

- (a) y defnydd o fwynau neu'r defnydd o dir ar gyfer gwaith mwyn,
- (b) datblygiadau sbwriel;
- (c) y ddarpariaeth o dai annedd ble—
 - mae'r nifer o dai annedd sydd eu hangen yn fwy na 10, neu
 - mae'r datblygiad am gael ei gyflawni ar dir sy'n fwy na 0.5 hectarau
- (d) mewn adeiladau ble mae'r datblygiad cyfan angen fwy na 1000 hectar sgwâr;
- (e) datblygiad ar safle sydd angen 1 hectar neu fwy.

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn cadw'r gofrestr cynllunio yn gyfoes ac yn casglu rhestr wythnosol o'r ceisiadau cynllunio newydd: [Ceisiadau Ar Lein | Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog](#)

Mae'r rhestr ar gael i bawb. Gellir sefydlu hysbysebion ar wefan yr Awdurdod os hoffech gadw i fyny ar geisiadau cynllunio yn yr ardal cymunedol.

Trwy gydol y proses sy'n penderfynnu ar geisiadau, mae ffeil gyda'r ceisiadau, lluniau, cynlluniau a dogefnni cefnogol ar gael ar wefan yr Awdurdod.

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn gweithio'n galetach wrth gyhoeddi ceisiadau cynllunio, yn rhoi hysbysebau safle ac yn ysgrifennu i gymdogion.

Er mwyn sicrhau bod y ceisiadau yn cael eu penderfynnu mewn amser da, mae'r ymgynghoriad ar bob geisiad yn rhedeg am 21 diwrnod.

6. Effeithiolrwydd egni mewn adeiladau newydd ac effeithiolrwydd egni mewn adnewyddiadau ac estyniadau

Mae rheoliadau adeiladu yn gosod gofynion penodol caled; mae'r rheoliadau ond yn cyrraedd safonau gofynnol a gellir parhau i wella arnynt gyda mwy o ostyngiadau mewn prisiau gwres, Y safon “aur” yw'r ardystiad i'r safon Tai Goddefol. Er bod hwn yn gallu cynyddu prisiau adeiladu, mae lawer o gynilion yn y hir dymor.

Mae gwelliannau i dai yn amodol i ofynion effeithiolrwydd egni o dan Reoliadau Adeiladu, ond dylai'r addasiadau hefyd parchu uniondeb yr adeilad gwreiddiol, sy'n her o fewn ardal cadwraeth. Gellir defnyddio ynysiad allanol o fewn waliau tai sydd wedi eu gorchuddio mewn sment, heb newid eu gorchudd allanol. Mewn achosion eraill gellir defnyddio ynysiad mewnol. Dylech ddefnyddio cyngor proffesiynol wrth asesu adeiladau presennol, i sicrhau bod y defnydd cywir sy'n cyfateb gyda'r defnydd gwreiddiol yn cael eu defnyddio.

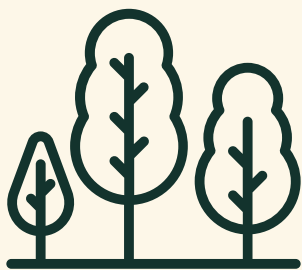
Wrth asesu gwelliannau, dylai cynllunwyr ystyried creu cynllun effeithiolrwydd egni ar gyfer yr holl adeilad fel bod gwelliannau pellach yn gallu cael eu hychwanegu dros amser.

Dylai paneli solar gael eu hychwanegu ar doeau os nad ydynt yn effeithio golwg y strydoedd hanesyddol yn negyddol.

Gellir darganfod fwy o wybodaeth yma: [Adeiladau Adnewyddadwy](http://gov.wales) (gov.wales) ac yma: [Systemau Microgynhyrchu](#).

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol hefyd wedi cyhoeddi Canllawiau Cyllunio Atodol i Polisi SP9 Egni Adewyddadwy ar raddfa bach: [Egi Adnewyddadwy ar Raddfa Bach](#)

Nid yw'n glir eto os bydd canllawiau cynllunio yn newid o ganlyniad i'r targedau sero-net newydd a nodir o fewn Cynllun Rheoli Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

7. Datganiad o faterion allweddol a sut i'w gwella

Gwelliannau o fewn Ardaloedd Cadwraeth [Polisi I9 o fewn y Cynllun Datblygu Lleol a'r Gwerthusiad Ardal Cadwraeth]

Bydd y Parc Cenedlaethol a'r Cyngor Cymunedol yn gweithio gyda'u gilydd ac efo ymgymherwyr statudol i werthuso'r gofynion rheoli sy'n cael eu nodi yn y Gwerthusiad Ardal Cadwraeth: <https://www.beacons-npa.gov.uk/wp-content/uploads/Llangattock-CA-Appraisal-Final-Welsh.pdf>

Yn y byr dymor hoffai'r Awdurdod gweithio gyda Chyngor Sir Powys (fel Awdurdod Priffyrdd Lleol) i ddefnyddio llinellau treftadaeth gul, felyn mewn ardaloedd cadwraeth ble mae cyfyngiadau ar y priffyrdd.

Gwelliannau Amgylcheddol [Polisi SP1 a 1]

Bydd pob ymyrraeth o fewn y parth cyhoeddus yn cael eu hystyried yn ofalus a bydd gofal yn cael ei gymryd i sicrhau bod dyluniadau yn gwella gofodau fel eu bod yn aros yn bert ac yn ddiddorol, yn gallu cael eu defnyddio a'u mwynhau, yn galluogi mynediad i bawb, yn hawdd dilyn, ac yn cefnogi bioamrywiaeth.

Un esiampl yw'r defnydd o farciau ar ochrau'r setliad, i rybuddio gyrwyr o ardaloedd poblog megis y rhai sydd yn Llangatwg. Mae defnydd y marciau hyn wedi cael eu hannog yn Ffawyddog hefyd.

Coed a Bioamrywiaeth [Polisiau 6 Bioamrywiaeth a datblygiad, 8 Coed a Datblygu, 9 Coetir a Choed Hynafol]

Dylai bob datblygiad gwella bioamrywiaeth, parchu coed presennol ac ystyried unrhyw gyfle i gynyddu'r nifer o goed o fewn yr amgylchedd.

Mae coed Llangatwg yn cael eu hamddiffyn gan Drefn Cadw Coed neu gan eu cyfraniad i'r Ardal Cadwraeth. Gellir gweld yr ardaloedd yma o fewn Map 2 yn ogystal â'r ardaloedd Coedwigoedd Hynafol ac ardaloedd 'Adran 3', sy'n ardaloedd ble mae harddwch naturiol y coetir yn bwysig yn ôl y Parc Cenedlaethol.

O fewn y Parc Cenedlaethol, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gyfrifol am Gydsyniad Asesiad Effaith Amgylcheddol Coedwigoedd a thystysgrifau torri coed : Cyfoeth Naturiol Cymru. Mewn Parciau Cenedlaethol Cymraeg , bydd cynlluniau plannu (unigol neu mewn grŵp) sy'n cwmpasu dros 2 Hectar angen y cydsyniad hwn

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn cael rhaglen wirfoddol 'Wardeniaid Coed' sy'n helpu i gofnodi, amddiffyn a gwella coetir ar draws y Parc Cenedlaethol. Am fwy o wybodaeth, gwelir isod: [Cyfleoedd Gwirfoddoli](#)

Addasu Newid Hinsawdd - llifogydd [Dyfodol Cymru, Polisiâu SP3 Amddiffyn Amgylcheddol a SP4 Newid Hinsawdd a Chyngor Technegol Nodyn 15].

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn cefnogi atebion sy'n defnyddio natur ac wedi eu cefnogi gan dystiolaeth, sy'n helpu addasu i hinsawdd y dyfodol a gostwng yr effeithiau ar lifogydd, sy'n risg allweddol i'r hinsawdd.

Rhaid i bob cais datblygu cael eu hasesu yn erbyn Nodyn Cyngor 15 gan y Llywodraeth Cymraeg: Datblygiad, Llifogydd ac Erydiad Arfordirol 2025 a [map llifogydd manwl Cyfoeth Naturiol Cymru](#).

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi datblygu Rhaglen Cymunedau mewn Perygl i alluogi darparu syniadau ynglŷn â sut i adnabod peryglon a blaenoriaethu gweithgareddau sy'n rheoli llifogydd ar draws Cymru.
https://datamap.gov.wales/layergroups/geonode:nrw_communities_at_risk_register

Mae hwn wedi helpu creu'r Cynllun Rheoli Llifogydd 2023-2029 gan Gyfoeth Naturiol Cymru, sy'n adnabod Crug Hywel fel ardal sydd angen datblygiadau pwysig i atal peryglon o adlyniad i lifogydd. Mae'r rhain yn cynnwys gwella'r gwasanaeth rhybudd, gwella'r fodel hydrologig ac i asesu dichonoldeb y gwaith.

Mae prosiectau lleol megis prosiect Sylfaen y Gwy a'r Wysg ar yr Onnaeu yn cyfrannu at 'arafu'r llif' (<https://www.llangattock-cc.gov.wales/environment-slow-the-flow-nfm/>) ac yn gallu cyfrannu'n bositif mewn ardaloedd ble mae caniataid amgylcheddol a chynllunio wedi cael eu diogelu ac yn dangos nad ydynt yn effeithio ar lifogydd a bioamrywiaeth. .

Ardaloedd wedi eu hamddiffyn ac ansawdd dŵr [Polisiau 3
Ardaloedd a Phwysigrwydd Ewropeiaidd, 4 Ardaloedd a
Phwysigrwydd Cenedlaethol a 10 Ansawdd Dŵr.]

Mae Caniatâd Amgylcheddol Gwaith Trin Gwastraff Dwr Crug Hywel wedi cael ei asesu'n ddiweddar gan Gyfoeth Naturiol Cymru. Cafodd yr asesiad ei gyhoeddi ar 31ain Ionawr 2024. Mae'r caniatâd yn rhoi cyfyngiad, sy'n cychwyn ar 7fed o Chwefror 2025, o 5mg/litr ar ffosfforws.

Rydym yn rhagweld bydd angen cwblhau Asesiad Priodol ar ddatblygiadau sy'n cynnig cysylltiadau newydd i'r Caniatâd Amgylcheddol mewn ymgynghoriad gyda Cyfoeth Naturiol Cymru, gan gwblhau ceisiadau un-ar-ôl-y-llall.

Bydd Awdurdod y Parc Cenedlaethol hefyd yn gweithio gyda Dŵr Cymru a Cyfoeth Naturiol Cymru ar geisiadau cynllunio newydd. Cyngor diweddar Dwr Cymru yw bod gallu ar gael ar gyfer draeniad gwastraff, wrth aros mewn cydymffurfiad gyda therfynau caniatâd newydd; mae'r rhwydwaith carffosiaeth a'r Caniatâd Amgylcheddol hefyd yn cael gallu hydrolig ar gyfer cysylltiadau newydd heb arwain at effeithiau gwael ar yr amgylchedd neu orlifiad.

Os ydy hwn yn parhau i gael ei gadarnhau, mewn mwyafrif o'r achosion – o ganlyniad i'r nifer o welliannau sy'n cael eu cyflwyno o fewn amser byw y cais cynllunio – rydym yn rhagweld byddwn yn gallu cymeradwyo datblygiadau sy'n cynnig cysylltiadau newydd i'r Caniatâd Amgylcheddol cyn y 7fed o Chwefror. Dyma ddatganiad cyfredol: <https://bannau.cymru/cynllunio/ansawdd-dwr-ffosffad-mewn-ardaloedd-cadwraeth-arbennig-afonol-a-goblygiadau-hynny-ar-gyfer-cynllunio-a-datblygu/>

Cyfleusterau Cymunedol [Polisi 51 yn y Cynllun Datblygu Lleol].

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn cefnogi'r ddarpariaeth o gyfleusterau cymunedol newydd o fewn ymylon y setliad a nodir yn y Cynllun Datblygu Lleol, ac yn croesawu ymdrechion y Cyngor Cymunedol i adnabod yr angen am hwb cymunedol.

Bydd y Parc Cenedlaethol yn gweithio gyda'r Cyngor Cymunedol ac ymgynghorwyr eraill i greu fframwaith priodol sy'n creu penderfyniadau ac sy'n galluogi ystyriaeth fanwl o wahanol opsiynau am geisiadau a datblygiadau.

Mae cefnogaeth gymunedol ar gyfer dau safle. Mae'r un cyntaf ar ochr ddeheuol y cae rhandir, a byddai'n cael ei ystyried gan ddilyn Polisi CYDLP1, ac mae'r llall ar y tir hamddenol gyferbyn i dafarn y Horseshoe, a byddai'n cael ei ystyried gan ddilyn Polisi E LP1 'Eithriadau Cynladwyedd Cymunedol ar ochr Setliad', meini prawf 8, sy'n darparu cefnogaeth i geisiadau sy'n cefnogi'r ddarpariaeth o gyfleusterau cymunedol newydd, ble mae tystiolaeth yn dangos bod y cyfleuster yn bwysig i'r gymuned.

Mae cefnogaeth polisi i'r lleoliad hefyd o fewn Polisi 51, yn ddibynnol ar feini prawf megis i beidio cael effaith anaddas a niweidiol ar y mwynder a phreifatrwydd tai presennol, tai agos a'r cyhoedd.

Mae'r safle hefyd wedi ei lleoli o fewn Ardal Cadwraeth ac yn agos i Adeiladau a Henebion Cofrestredig. Byddai'r datblygiad yn arwain at golled mewn gofod hamddenol, ac felly bydd angen ddylunio'n ofalus.

Mae Adran 8.1 o'r Cynllun Datblygu Lleol hefyd yn nodi bod meysydd parcio yn gallu cael eu hystyried fel cyfleuster cymunedol, ac felly yn cael eu hystyried yn ddatblygiad sy'n derbyn cefnogaeth Polisi ym Mholisi 51 a CYDLP1.

Mae'r Cyngor Cymunedol wedi adnabod pedwar safle ar gyfer parcio. Mae pob un ohonynt angen dylunio manwl cyn danfon ceisiad cynllunio. Bydd angen ystyried toiledau cymunedol a chyfleoedd i ddarparu nifer o fanteision i'r gymuned, gan gynnwys ychwanegu gwerfrwyr i gerbydau electrig, ac i'r amgylchedd lleol wrth feddwl am y tirweddau wrth greu dyluniadau

Mae dau o'r safleuoedd o fewn coetir hynafol. Gweler yma am fwy o wybodaeth: [Cyfoeth Naturiol Cymru: Cyngor i Awdurdodau cynllunio ar Geisiadau o fewn Coetir Hynafol](#) ac yma: [Parciau a Gerddi Hanesyddol](#). Mae hanes y safleuoedd yma yn dangos datblygiadau ar gyfer gwersyll i'r fyddin. Bydd angen ystyried u canllawiau yma'n ofalus os oes unrhyw ceisiadau cynllunio yn y safleuoedd.

Cynnig Penodol – Parcio tu ol Park Drive yn agos i Ffordd Beechwood
Ymyl y setliad Polisi E LP1 ‘Eithriadau Cynladwyedd Cymunedol Ymyl Setliad’ (ac o fewn Parc a Gerddi Cofrestredig a Choetir Hynafol (pridd). Gall hwn hefyd cysylltu gyda’r ffordd teithio newydd trwy’r Pren Ffawydd a’r Tir Hamddenol. Mae cefnogaeth polisi i’r lleoliad yn cael eu cadw o fewn Polisi 51, yn ddibynnol ar feini prawf megis i beidio cael effaith anaddas a niweidiol ar y mwynder a phreifatrwydd tai presennol, tai agos a’r cyhoedd.

Cynnig Penodol – Parcio a Phaneli Solar i’r dwyrain o Park Drive
Ochr Setliad Polisi E LP1 ‘Eithriadau Cynladwyedd Cymunedol Ymyl Setliad’ (ac o fewn Parc a Gerddi Cofrestredig a Coetir Hynafol (pridd).

Cynnig Penodol – Cae rhandir – Parcio a Safle Bws
Cefn gwlad agored CYDLP1 – sy’n galluogi, o dan meini prawf 2, cynnigion sy’n gwella’r darpariaeth o gysfleusterau cymunedol a gwasanaethau sy’n gwasanaethu’r cymuned.

Cynnig penodol

Parcio gyferbyn ac ar bwys y Tafarn Horseshoe, unnai ar ben ei hunain neu fel rhan o'r datblygiad o hwb gymunedol.

Teithio llesol a thrafnidiaeth cymdeithasol [Polisiau SP17, 59 a 60 yn y Cynllun Datblygu Lleol]

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn cefnogi gwelliannau sy'n galluogi teithio llesol a gwasanaethau trafndiaeth gyhoeddus. Dylai'r datblygiadau cyflwyno nifer o fanteision ar gyfer bioamrywiaeth, addasu i'r hinsawdd, yn ogystal â gwasanaethau a chyfleusterau lleol.

Gweler fwy o wybodaeth am y Deddf Teithio Llesol ar wefan y Llywodraeth Gymraeg: <https://www.llyw.cymru/canllawiau-ddeddf-teithio-llesol>. Mae datblygiadau a gwelliannau manwl a spesifig yn cael eu cwblhau gan Cyngor Sir Powys, a mewn rhai achosion, gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol.

Mae Trafnidiaeth Cymru a Chyngor Sir Powys yn gyfrifol am wasanaethau trafndiaeth gyhoeddus. Mae'r Parc Cenedlaethol yn cefnogi ac yn annog gwelliannau i'r system bysus o fewn y Parc, yn enwedig mewn pentrefi megis Llangatwg sy'n cael ei leoli ar bwys lwybrau cerdded pwysig.

Mae datblygiadau sy'n annog hygyrchedd a thrafnidiaeth gyhoeddus yn cael eu cefnogi ym Mholisi SP17.

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn gyfrifol am hawliau tramwy gyhoeddus. Mae ceisiadau yn cael eu cytuno yn y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Gyhoeddus 2019 – 2029 | Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog (beacons-npa.gov.uk), ac mae gweithrediadau yn dibynnu ar y Forwm Mynediad Lleol sy'n cyngori ar welliannau i fynediad gyhoeddus a defnydd hamddenol o'r tir agored o fewn y parc.

Mae gwelliannau i'r adeiladwaith ar briffyrdd yn cael eu blaenoriaethu o fewn y cynlluniau trafndiaeth leol a rhanbarthol, sydd o dan gyfrifoldeb o Gydbwyllgor Corfforaethol Canolbarth Cymru a Chyngor Sir Powys.

Mae'r Cynllun Datblygu Lleol yn cefnogi gwelliannau priodol i hewlydd yn unol â Pholisi 59, ac yn cefnogi'r greadigaeth o lwybrau cerdded a seiclo newydd. Mae'r Cynllun hefyd yn galluogi gweithrediad o fesurau i wneud cerdded a seiclo'n fwy diogel yn unol â Pholisi 60.

Gan ddilyn proses dylunio a dichondeb manwl, byddai'r ceisiadau isod yn cael eu cefnogi ar gyfer datblygiadau pellach:

- Llwybrau cerdded a seiclo rhwng Llangatwg a Chrug Hywel
- Gwella mynediad i drefndiaeth gyhoeddus i mewn ac allan o Langatwg.
- Llwybr cerdded/seiclo rhwng Tan Derwen a Park Drive
- Llwybr troed rhwng y llwybr cylchog o fewn y Tir Hamddenol a'r pafyn i'r gogledd o'r Bwthnod Plas (mae sgwrsiau rhwng Cyngor Sir Powys Highways wedi adnabod pwynt croesi yn yr ardal hon)
- Marciau ar ochr y setliad yn dangos ardaloedd poblog i gyrrwyr.
- Gwella'r cyffordd rhwng y C0136 a'r A4077, i ystyried hewl linc o'r C0136 i'r gogledd o Fynwent Langatwg, neu hewlydd eraill ar draws i Hewl y Dardy.

©AsYouSeeItMediaLtd

Datblygiadau Tai [Polisiau LGS LP2, E LP1 a CYD LP1].

Mae Polisi LGS LP2 yn y Cynllun Datblygu Lleol sy'n ystyried 'Datblygiadau Priodol mewn Setliadau a Thyfiant Cyfyngedig' yn diffinio pa ddatblygiadau byddai'n derbyn caniatâd cynllunio, gan gynnwys 'Ceisiadau sy'n arwain at greu anheddau newydd i gwrdd ag anghenion lleol ar gyfer tai fforddiadwy.

Mae Polisi E LP1 'Eithriadau Cynladwyedd Cymunedol ar Ochr Setliadau' yn galluogi ceisiadau datblygu sy'n hanfodol i gynladwyedd cymunedol ac/neu sy'n cael effaith cyfyngedig ar ochrau Llangatwg gan gynnwys 'Ceisiadau ar gyfer 100% datblygiadau tai fforddiadwy (gyda chroesgyfeiriad i Bolisi 29).

Mae Legar, Ffawyddog, Dardy a Hillside o fewn y cefn gwlad yn ôl diffiniadau a nodir yn y Cynllun Datblygu Lleol. Mae Polisi CYD LP1 'Galluogi Datblygiadau Priodol yn y Cefn Gwlad' yn diffinio'r mathau o ddatblygiadau byddai'n cael eu galluogi yn amodol i bob polisi priodol arall o fewn y Cynllun, gan gynnwys Anheddau Menter Wledig i ddangos yr angen i ddefnyddio adeiladau segur i greu marchnad tai agored.

Mae hwn yn adnabod ei bod hi'n well cadw adeiladau traddodiadol, gan gynnwys ysguboriau, y neu ddefnydd a ffyrdd gwreiddiol. Os nad yw hwn yn bosib mae eu hadferiad yn bosib, gan gynnwys ar gyfer tai, ble nad oes ailddefnydd gwell (yn ôl yr hierarchaeth a nodir ym Mholisi CYDLP1). Mewn pob achos, mae gallu'r gwasanaethau hanfodol a mynediad yn cael eu hystyried. Mae datblygiadau ac ailadeiladu o fewn y cefn gwlad yn gyfyngedig o ganlyniad i allu'r gwasanaethau hanfodol megis cyflenwad dwr.

Mae tystiolaeth ar gyfer anghenion lleol am dai fforddiadwy yn bwysig, am y nifer o dai sydd eu hangen, a hefyd am faint a math y tai fforddiadwy.

Mae Cyngor Sir Powys, fel Awdurdod Tai Lleol, yn paratoui'r Asesiad ar Farchnad Tai Lleol. Mae Tabl 58 yn dangos bod angen am 56 tŷ fforddiadwy tan 2037 o fewn Ardal Marchnad Tai Crug Hywel yn y Parc Cenedlaethol, gyda 34 angen fod ar gyfer rent cymdeithasol (61%) a 22 ar gyfer tai fforddiadwy ar unwaith (39%).

Ar yr 2ail o Ebrill 2024, fe ddangosodd y gofrestr tai cyffredin bod angen yn y lle cyntaf 4 tŷ ungell, 4 tŷ degol a 2 tŷ treigl yn Llangatwg, ac yna 28 tŷ ungell, 19 tŷ degol 11 tŷ treigl, 5 tŷ pedwar-gwely, ac un tŷ 5+ gwely yn Llangatwg.

Bydd angen i ddatblygiadau ar dai cydnabod yr anghenion yma. Mae gobaith y gymuned i gael mwyafrif o 20 anheddau yn edrych yn briodol yn unol â'r dystiolaeth a pholisïau'r Cynllun Datblygu Lleol mewn setliadau cyfyngedig.

Mae hwn yn ddibynol ar ddyluniadau priodol a chynhwysedd y seilwaith i alluogi'r datblygiadau.

Mae Llangatwg yn cysylltu gyda Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Crug Hywel. Nid oes proses neu ddynesiad i'r penderfyniadau wedi cael ei sefydlu i rannu'r cynhwysedd o fewn y gwaith i dderbyn fwy o ddatblygiad, mewn gwahanol setliadau neu mewn gwahanol fathau o ddatblygiad. Serch hynny, mae dyrchafiad tai fforddiadwy yn y Llywodraeth yn awgrymu y dylai'r datblygiad hon cael ei flaenoriaethu ac mae'n cael ei ystyried y graddfa Tai Fforddiadwy a allai gael ei ddatblygu yn Llangatwg fydd yn parchu hierarchaeth y setliad yn y Cynllun Datblygu Lleol.

O fewn cwrtil preswyl (nid oes angen i gwrtil preswyl gael ei asesu ar sail un achos ar y tro), nid yw newid adeiladau ar sail mwynhad y tŷ annedd yn cael eu caniatáu.

Yn ddibynol ar gynhwysedd seilwaith ac ystyrion ddylunio, yn unol â Pholisi 27 'Estyniadau Tai ac Adeiladau Ategol', fe allai datblygiadau o fewn cwrtil adeilad cael eu hystyried fel datblygiadau ategol priodol os nad oes risg o greu uned cynllunio newydd.

Ond, yn unol â Pholisi 27, gallai'r datblygiadau hon ond cael eu cefnogi ble nad oes golled o barcio, a bod parcio yn gallu cael ei greu i osgoi fwy o barcio ar y stryd.

Tai gwyliau a lletyau byr dymor [Polisi SP15 a Pholisi I meini prawf iii – cynaladwyedd cymunedol].

Mae hawliau datblygu caniatool ar gyfer datblygiadau sy'n cynnwys newid defnydd yr adeiladau Dosbarth C canlynol. Mae'n rhaid derbyn caniatâd gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol o dan Reoliadau Cadwraeth Rhywogaethau a Chynefinoedd 2017.

- Dosbarth C3 (tai annedd sy'n cael eu defnyddio fel yr unig neu'r brif breswylfa)
- Dosbarth C5 (tai annedd, sy'n cael eu defnyddio fel arall na fel prif breswylfa)
- Dosbarth C6 (lletyau byrdymor)

[Cynllunio Tai a Chwefn Gwlad \(Datblygiadau Caniatool\) \(Addasiad\) \(Cymru\) Trefn 2022 \(legislation.gov.uk\)](#)

Fe allai Awdurdod Cynllunio Lleol gosod Cyfeiriad Erthygl 4 sy'n cyfyngu'r hawliau datblygu caniataol, neu gasglu tystiolaeth sy'n dangos os yw hi'n briodol er budd cynaladwyedd cymunedol, i osod amodau ar dai newydd sy'n cyfyngu eu defnydd o Ddosbarth C3 (tai annedd sy'n cael eu defnyddio fel yr unig neu'r brif breswylfa).

Ni does benderfyniad wedi cael ei gymryd gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog am hwn eto. Mae'r broblem wedi cael ei godi'n gyson trwy gydol proses ymgynghori Cyngor Cymunedol Llangatwg.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Sir Benfro wedi datblygu fframwaith i wneud penderfyniadau sy'n helpu darganfod os yw hi'n gyfiawn i osod rheolau ar dai newydd sy'n cyfyngu eu defnydd i C3. Ar hyn o bryd, mae cydweithwyr Eryri yn ymgynghori ar geisiad i gyflwyno Cyfeiriad Erthygl 4 i gael gwared ar yr hawliau datblygu caniataol. Mae nifer fawr o adnoddau wedi cael eu defnyddio yn y ddau achos. Yn Eryri, er enghraifft, mae'r ymgynghoriad wedi cynnwys danfon 15,000 llythyr i dai ar draws y parc.

Yn y ddau barc, mae'r proses o baratoi cynlluniau datblygu wedi cael ei amharu gan y flaenoriaeth sydd wedi cael ei rhoi ar y broblem hon, penderfyniad ymwybodol gan aelodau'r awdurdodau.

Mae tystiolaeth ar gael gan Gyngor Sir Powys a'r Llywodraeth Cymraeg:

[Cyfraddau busnes: data – Cyngor Sir Powys](#)

[Treth Cyngor: data – Cyngor Sir Powys](#)

[Treth Trafodiad Tir – Llywodraeth Cymru](#)

Arwerthiant [Polisi LGS LP2 SP13 a 43].

Mae Polisi LGS LP2 yn y Cynllun Datblygu Lleol, sy'n amlinelli pa ddatblygiadau sy'n briodol mewn setliadau gyda thyfiant cyfyngedig, yn diffinio'r ffyrdd o ddatblygu sy'n briodol a buasai'n cael caniatâd cynllunio yn Llangatwg, gan gynnwys ceisiadau 'i gryfhau ac i wella gwasanaethau arwerthiant o fewn y pentref gyda'r newid neu'r defnydd priodol o adeiladau ble nad oes angen am fwy o dai a/neu ble mae'r cais yn ceisio gwella cynladwyedd cymunedol (Polisi 43).'

Cyflogaeth a Gweithio o Adref [Polisiau LGS LP2, CYDLPI, 27, 35 a 36].

O fewn Llangatwg mae ceisiadau ar gyfer cyfleusterau cyflogaeth neu estyniadau i'r rhai sy'n bodoli yn barod, yn debygol i gael eu cefnogi os ydy raddfa a math y cais yn priodol o fewn yr ardal ac yn unol a chynhwysedd amgylcheddol y setliad.

Yn y cefn gwlad, mae'r proses o ailosod adeiladau segur ar gyfer defnydd marchnadol, a datblygiadau sy'n cefnogi datblygiadau menter yn y cefn gwlad, yn cael eu cefnogi gan Bolisi CYD LP1 yn y Cynllun Datblygu Lleol.

O fewn cwrtail tai annedd, mae Polisi 27 yn y Cynllun Datblygu Lleol yn galluogi'r datblygiad o adeiladau ategol, o'r math a defnydd na allai gael ei ystyried yn achlysurol i ddefnydd y tŷ annedd.

Mae Polisi 35 y Cynllun Datblygu Lleol sy'n ymwneud a chyflogaeth sy'n cynhyrchu datblygiad o berthnasedd i ardal y cyngor cymunedol. Mae'r polisi'n tanlinelli y byddai 'datblygiadau Dosbarth B sy'n creu cyflogaeth, gan gynnwys ceisiadau byw a gweithio newydd yn cael eu caniatáu os ydynt wedi cael eu lleoli (c) mewn stadau diwylliannol neu barciau busnes sy'n bodoli yn barod (Parc Granada) (d) o fewn neu'n gyfagos i ffiniau'r setliadau ble mae APC wedi cytuno nad oes safleoedd priodol eraill, e) o fewn cwrtailau tai annedd yn y cefn gwlad (mae hwn angen cyrraedd mwy o feini prawf f),g), h) ac i).)

Mae Polisi 36 hefyd yn berthnasol i Langatwg. Mae'r polisi'n galluogi eithriadau ar gyfer datblygiadau sy'n caniatáu defnyddiau cyflogaeth B1, B2 a B8 ar safleoedd sy'n gyfagos ac yn ffurfio estyniadau rhesymegol i'r pentref i gwrdd ag anghenion na allai gael eu cwrdd mewn unrhyw ffordd arall (ar ôl cyrraedd meini prawf a), b), c) d) ac e).)

Ffermydd Marchnad Bach [Polisi Cynllun Datblygu Lleol ELP1 Eithriadau Cynladwyedd Cymunedol ar Ochr Setliad, CYDLPI, Datblygiadau Amaethyddol, Polisi 4I a Pholisi I Datblygiadau Priodol o fewn y Parc Cenedlaethol]

Yn y lleoliadau ar ymylon y setliad (o gwmpas Llangatwg), mae ceisiadau datblygu sy'n cefnogi defnyddio cynhyrchiad bwyd lleol sy'n gwasanaethu'r setliad a'r cymunedau o'i gwmpas, yn cael eu cefnogi yn unol â Pholisi ELP1 yr Cynllun Datblygu Lleol.

Mae dynesiad tebyg yn cael ei gymryd mewn lleoliadau yn y cefn gwlad ble mae cymeriad a graddfa'r cynhyrchiad bwyd lleol yn canmol y lleoliad gwladol ac yn cael ei gefnogi. Mae hwn hefyd yn cynnwys defnyddio adeiladau fferm newydd ble mae angenion amaethyddol yn hanfodol.

Nid yw ddefnydd y tir ar gyfer amaethyddiaeth yn cael ei reoli gan y system cynllunio trefi a'r cefn gwlad. Er hyn mae dyluniadau ar gyfer adeiladau a datblygiadau i ddefnydd amaethyddol, yn dal i gael eu asesu o dan Polisi 1 yn y Cynllun Datblygu Lleol.

Mae addasu tir hanner-naturiol sydd heb ei drin ar gyfer amaethyddiaeth angen sgrinio a fallai bydd angen Caniatâd Asesiad Effaith Amgylchedd Amaethyddol ar y datblygiad gan y Llywodraeth Gymraeg, yn ogystal â gwaith ailstrwythuro ar daliadau tir. Gwelir fwy o wybodaeth yma: [EIA Amaethyddiaeth](#)

Arallgyfeirio Ffermydd [Polisi 38 – Arallgyfeirio Ffermydd]

Mae'r Cynllun Datblygu Lleol yn cynnwys ystyriaethau unigol ar gyfer datblygiadau sy'n cefnogi hyfywedd mentrau amaethyddol presennol. Os ydy'r ceisiadau wedi eu lleoli o fewn y cefn gwlad (yn ôl y diffiniad a nodir yn y Cynllun Datblygu Lleol), yn unol â Pholisi CYDLP1, mae'r ceisiadau yn gorfod cyfrannu'n bositif i'w gosodiad gwladol a gwella ansawdd y dirwedd heb niweidio'r bywyd gwyllt, harddwch naturiol, treftadaeth ddiwylliannol, amgylchedd neu fioamrywiaeth.

Egni Adnewyddadwy [Polisiau SP9, ELP1 a CYDLP1]

Mae Polisi SP9 yn y Cynllun Datblygu Lleol yn cefnogi ceisiadau am egni adnewyddadwy ble a) mae ganddyn nhw raddfa a thechnoleg sy'n briodol i'w hardaloedd; a b) nid ydynt yn cael effaith niweidiol ar harddwch naturiol, bywyd gwyllt, treftadaeth ddiwylliannol a nodweddion arbennig y Parc Cenedlaethol.

Polisi 17 Dyfodol Cymru – Mae'r polisi sy'n diffinio egni adnewyddadwy, isel mewn carbon a seilwaith tebyg, yn datgan na fydd ceisiadau ar gyfer gwynt a solar ar raddfa fawr (sy'n cynhyrchu gwynt ar y tir sy dros 10 megawatt) yn cael eu caniatáu o fewn Parciau Cenedlaethol

Yn y lleoliadau sydd ar ochr y setliadau (o amgylch Llangatwg), bydd ceisiadau ar gyfer datblygiadau sy'n cyfeirio at greu cynlluniau egni adnewyddadwy, sy'n cael eu harwain gan gymunedau ag sy'n briodol mewn maint a thechnoleg i'w lleoliadau, yn cael eu caniatáu. Fe'u caniateir dim ond os nad ydynt yn niweidio'r dirwedd, bioamrywiaeth, treftadaeth ddiwylliannol o'r parc, ac/neu sy'n cefnogi'r ddarpariaeth o gynhyrchiad bwyd lleol sy'n gwasanaethu'r setliad a'r cymunedau o'i gwmpas.

Mae dynesiad syml yn cael ei gymryd yn yr ardaloedd gwladol o dan Bolisi CYD LP1. Ble mae ceisiadau ar gyfer egni adnewyddadwy sydd ar raddfa, math ac effaith fawr o fewn y cefn gwlad yn cael eu cefnogi.

O fewn llinell amser y cynllun, mae'r cyd-destun cynllunio ar gyfer ceisiadau egni adnewyddadwy wedi newid o ganlyniad i gyhoeddiad cynllun rheoli newydd ar gyfer y Parc yn 2023, sy'n gosod targed ar gyfer allyriadau nwyon sero-net erbyn 2035.

Bydd raid i nifer yr egni adnewyddadwy sy'n cael eu creu fod yn llawer fwy na'r nifer a dychmygwyd yn awdit egni 2020 y Parc Cenedlaethol a nodir yng Nghynllun Egni Ardal Leol Powys [12].

Mae'r farn gyhoeddus yn newid: fe ddangosodd arolwg ar gyfer yr Uned Cudd-wybodaeth Egni a Hinsawdd fod dros hanner o'r pleidleiswyr mewn ardaloedd gwledig (58 y cant) yn cefnogi mentrau gwynt alltraeth newydd o fewn eu hardaloedd lleol, tra bod 64 y cant yn cefnogi fferm solar [yn ôl The Independent 31 Mai 2024].

Os ydy'r newidiadau hwn am ddigwydd, bydd ceisiadau am gyfleusterau fwy, sy'n dilyn canllawiau cyfarfod sy'n cyfateb i'r cynllun datblygu newydd, wedi eu dylunio'n ofalus ac yn cael eu cefnogi a'u harwain gan y gymuned leol, yn cael eu cefnogi.

Er mwyn deall faint o egni adnewyddadwy sydd ei angen i gyrraedd y targed sero-net erbyn 2035 ar gyfer Llangatwg yn unig, y treuliant egni domestig ar gyfer trydan yw tua 1.5 GWh, i nwy yw 2.14 GWh, ac i olew gwresogi a ffyrdd eraill yw 6.43 GWh.
<https://www.gov.uk/government/statistics/energy-consumption-in-the-uk-2023>

Mae nwy ac olew yn ffynonellau allyriadau carbon mawr, felly bydd angen cyflenwi llawer fwy o GWh o egni adnewyddadwy er mwyn cychwyn i ddisodli'r rhain fel ffynhonnell egni domestig, cyn ychwanegu'r gofynion ychwanegol am gerbydau electrig. Yn ogystal â hyn, bydd angen ddefnyddio cyfleusterau cynhyrchu ar raddfa fawr i gyrraedd gwariant cyfalaf i bob GWh, yn lle defnyddio mewnosodiadau domestig bach.

Buasai mewnosodiad 1MW solar yn cynhyrchu tua 0.93 GWh o egni'r flwyddyn ac yn gofyn am ardal o tua 2.5 hectar. Buasai tyrbin gwynt (o gwmpas 70m i'r hwb a 101 metr i'r pen) yn cynhyrchu tua 2.4 GWh y flwyddyn ac angen erw o dir. Mae egni hydro sy'n cael ei gynhyrchu mewn afon hefyd yn gallu cynhyrchu'r lefelau sy'n cwrdd â tharged Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

Buasai seilwaith cynhyrchu ar raddfa fawr hefyd angen storfa egni lleol (System Storio Egni Batri) i baratoi am gyfnodau o ormodedd a galw anterth. Gellir cwblhau'r cydbwysedd hon trwy ddefnyddio System Egni Lleol Call a byddai'n galluogi ystod raddedig briodol o dechnoleg egni adnewyddadwy i gyflenwi canran arwyddocaol o'r egni sydd ei angen ar gyfer Llangatwg.

Ar ol dilyn dewis safle'n ofalus, asesu a dylunio'n ofalus, gellir cyrraedd y targedau yma yn ogystal a manteision eraill, gan gynnwys iechyd a lles, gostwng llygredd yn yr awyr, gostwng salwch a gwella amodau byw a gweithio, bioamrywiaeth, gwella'r tirwedd, rhannu gwybodaeth a gwella mynediad. Bydd angen ystyried nifer o ystyriaethau i wybod pa safleoedd i ddewis gan gynnwys cysylltiadau i'r grid (ac unrhyw seilwaith ychwanegol sydd eu hangen i gyflawni hwn) a mynediad ar gyfer cynnal a chadw a rheoli'r tir. Os ydy cyfleusterau diogelwch angen cael eu hychwanegu ac os ydy'r rhain yn gallu cael eu dylunio heb effeithio'r tirwedd yn negyddol, ac yn ystyried cymeriad y safle a'r amgylchedd.

Mae'r llun yn newid o hyd. Yn 2020 be gasglodd Awdurdod y Parc Cenedlaethol arolygion ar egni cymunedol. Yn 2032, os ydym yn creu grid cyfyngiedig, bydd 2.9% o'r egni yn gallu cael eu cyrchu'n lleol, mewn Parth Egni Cymunedol yng Nghrug Hywel gan ddefnyddio:

- 84 Mewnosodiad PV Solar 4kW ar doeau
- 29 Mewnosodiad bach hydro 4kW
- 28 Twrbinau Gwynt bach 4kW
- 84 Mewnosodiad thermol Solar

1,000 hectar o dir i gynhyrchu tanwydd pren

*Efallai bydd tanwydd pren yn gorfod cael Cydsyniad Asesiad Effaith Amgylcheddol gan Cyfoeth Naturiol Cymru

Trosolwg o'r Prosiect: Prosiect Egni Cymunedol y Mynyddoedd Du

Nod Cynllun Egni Cymunedol Cymoedd Gwyrdd Llangatwg a'r Mynyddoedd Du yw cynhyrchu cyfran uchel o egni'r is-orsaf yng Nghrug Hywel mewn modd adnewyddadwy a lleol bob blwyddyn (nifer o egni a gynhyrchir rhwng Mai 22 i Ebrill 23 yw 38 GWh). Bydd angen amrywiaeth o dechnolegau yn ogystal â storfa hir a byrdymor, wedi ei dosbarthu ar draws y rhanbarth, a'r pŵer yn cael ei dosbarthu trwy'r rhwydwaith lleol sy'n bodoli yn barod. Mae'r is-orsaf yn dosbarthu i gynghorau cymunedol Llangatwg, Llangynidr, rhannau o Gwmdu, Glyn Grwyney, a Chyngor Tref Crug Hywel. Rydym wedi cwrdd â chynrychiolwyr o'r pum cyngor ac ar fun trefnu diweddariad ganddynt. Mae Cymoedd Gwyrdd Llangatwg hefyd wedi trafod y cynllun gyda Chris Green (sydd bellach wedi ymddeol) o'r Grid Cenedlaethol (yn Aberhonddu) ac yn cymryd rhan mewn gweithdai gan Gynllun Egni Lleol Powys ac yn cyfrannu i'r Cynllun Lle.

Mae mwyafrif o'r dechnoleg ar gyfer y cynllun wedi cael ei sefydlu. Yr heriau mwyaf rydym yn rhagweld yw argaeledd grid, problemau cynllunio a derbyniad gan y gymuned. Rydym yn gobeithio bod System Egni Lleol Call yn mynd i gydbwyso'r cynhyrchiant lleol a'r galw ar yr is-orsaf yng Nghrug Hywel. Gallwn fynd yn bell i liniaru'r angen am le i'r gridiau sydd eu hangen am y cynllun.

Er mwyn i'r cynllun gael ei dderbyn gan y gymuned, mae'n rhaid iddo gael ei ddatblygu gydag ymglymiad cymunedol o'r cychwyn cyntaf, yn lle rhoi'r cynllun arnyn nhw. Bydd angen iddo gydbwyso'r manteision o'r cynhyrchiant egni adnewyddadwy lleol a chronfa gymunedol ar gyfer prosiectau lleol yn erbyn ymwithio'r seilwaith. Pwrpas y prosiect presennol yw cychwyn ar y gadwraeth.

Bydd angen paratoi asesiad dichondeb proffesiynol i ddarparu opsiynau ar gyfer technolegau a lleoliadau sy'n parchu barnau'r gymuned ac yn ystyried argaeledd seilwaith gridiau a cheisiadau cynllunio posibl.

©AsYouSeeltMediaLtd

Mae'n rhaid i'r tîm rheoli gweithredu ar y cynllun dros gyfnod o amser, gan gynnwys materion allweddol megis cyllid, modelau trefnu, y Grid Cenedlaethol ac ystyriaethau cynllunio.

Y cynllun i symud y prosiect ymlaen o'r Hydref (2024) yw:

- I barhâi i ariannu swyddog prosiect rhan-amser
- I ddarganfod cyllid ar gyfer asesiad dichondeb proffesiynol
- I ddatblygu tîm trefniant/rheoli cymunedol embryonig i gomisiynu'r asesiad dichondeb. Gallwn weld hwn yn esblygu oddi wrth y grŵp gorywchwilio cymunedol.
- I'r tîm rheoli cymunedol i gychwyn trafodaethau cymunedol pellach i gyrraedd yr opsiynau gorau. Yn y cam yma bydd cynigion spesifig ar gyfer seilwaith yn esblygu.

Seilwaith Cyfarthrebu [Polisi Cynllun Datblygu Lleol 55 a Pholisi Cynllunio Cymru paragraff 5.2.6]

Mae Argraffiad 12 Polisi Cynllunio Cymru yn cydnabod bod y seilwaith telathrebu symudol newydd yn mynd i effeithio'r tirweddau sensitif ac ardaloedd dynodedig y fwyaf, ac felly dylun nhw cael eu cynllunio'n ofalus; mae cynllunio rhagweithiol yn hanfodol i sicrhau'r sylw gorau wrth gadw cymeriad yr ardaloedd arbennig.

Mae awydd cymunedol i beidio cael mastiau ffonau symudol yn agos i'r setliad. Dylai'r mastiau gael eu lleoli mewn cefn gwlad anymwthiol lle bo angen.

Yn unol â Pholisi Dyfodol Cymru 14, bydd Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn ymgysylltu gyda'r Llywodraeth Cymraeg a gweithrediadau telathrebu symudol i gyflawni cynyddiadau mewn darpariaethau symudol o fewn Safleoedd Gweithredu Symudol.

Gloddio [Cynllun Datblygu Lleol a Pholisi Cynllunio Cymru 12]

Mae Argraffiad 12 Polisi Cynllunio Cymru (2024) yn nodi'n glir na ddylai datblygiadau mwynau digwydd o fewn y Parc Cenedlaethol ac Ardaloedd Harddwch Naturiol heblaw mewn amgylchiadau eithriadol. <http://www.swrawp-wales.org.uk>

Nid yw'r Parc Cenedlaethol yn gorfod cyfrannu at y cyflenwad rhanbarthol (a nodir yn Ddatganiad Technolegol Rhanbarthol De Cymru, wedi ei pharatoi gan Barti Gweithio Agregau Rhanbarthol De Cymru a'u cymeradwyo gan Awdurdodau Cynllunio a'r Gweinidogion Cymraeg:

Mae atodiad 7 o'r Cynllun Datblygu Lleol yn egluro bod Trefn Gwaharddiad Llangatwg ar Fryniau'r Darren wedi cael ei greu ar 22ain o Ionawr 2008.

©AsYouSeeItMediaLtd

8. Safleoedd Ymgeisydd

Yn ystod cyfnodau cynnar ymgynghoriad Cyngor Cymunedol Llangatwg, roedd trafodaethau ynglŷn â'r safleoedd a chafodd eu hychwanegu i'r cynllun datblygu lleol cyntaf, a oedd i barhau rhwng 2018-2033. Mae'r cynllun bellach am gael ei ymneilltuo sydd bellach wedi'i dynnu'n ôl.

Mae'r proses sy'n ein galluogi ni i ddod i benderfyniadau ynglŷn â safleoedd ymgeisydd derbyniol ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol newydd heb gael ei sefydlu eto, ond mae Argraffiad 12 o Bolisi Cynllunio Cymru yn cyflwyno dynesiad dilynnol ar draws ardaloedd y farchnad tai, sy'n cael eu disgrifio ym Mharagraff 4.2.17 isod:

Mae Awdurdodau cynllunio, perchnogion tir ac adeiladwyr tai yn gorfod cydweithio'n adeiladol i adnabod tir tai cyfiawnadwy mewn lleoliadau cynaliadwy ar gyfer datblygiadau. Tra'n dewis safleoedd ar gyfer tai mewn cynlluniau datblygu, mae'n rhaid i awdurdodau cynllunio dilyn y dilyniant a nodir ym mharagraff 3.43 - 3.45. Y cam cyntaf yw ailddefnyddio tir sydd wedi cael eu datblygu yn barod, wedyn tir ar ochr setliadau, ac yna tir cae gwyrdd o fewn y setliad. Dylai'r proses hon cael ei gwblhau ar gyfer ardaloedd marchnadoedd tai a bydd angen cydweithrediad rhwng awdurdodau cynllunio ble mae'r ardaloedd wedi eu lleoli dros fwy nag un awdurdod. Dylai'r nod fod i ddefnyddio'r tir sydd wedi cael ei datblygu yn barod i'r potensial orau dros safleoedd caeau gwyrdd ar draws yr ardal farchnadol.

Mae Llangatwg yn cael ei adnabod o fewn Asesiad Marchnad Tai Lleol Cyngor Sir Powys fe; rhan o Ardal Tai Crug Hywel.

Gan ystyried y sylwadau o fewn drafft cyntaf Cynllun Lle Cyngor Cymunedol Llangatwg ynglŷn â'r safleoedd ymgeisydd a nodir yn flaenorol. Dylai'r cyd-destun polisi isod gael ei ystyried. Rhai di bob safle yn yr ardal ystyried yr Ardaloedd Cadwraeth agos (Yr Afon Wysg a'r Safleoedd Ystlumod).

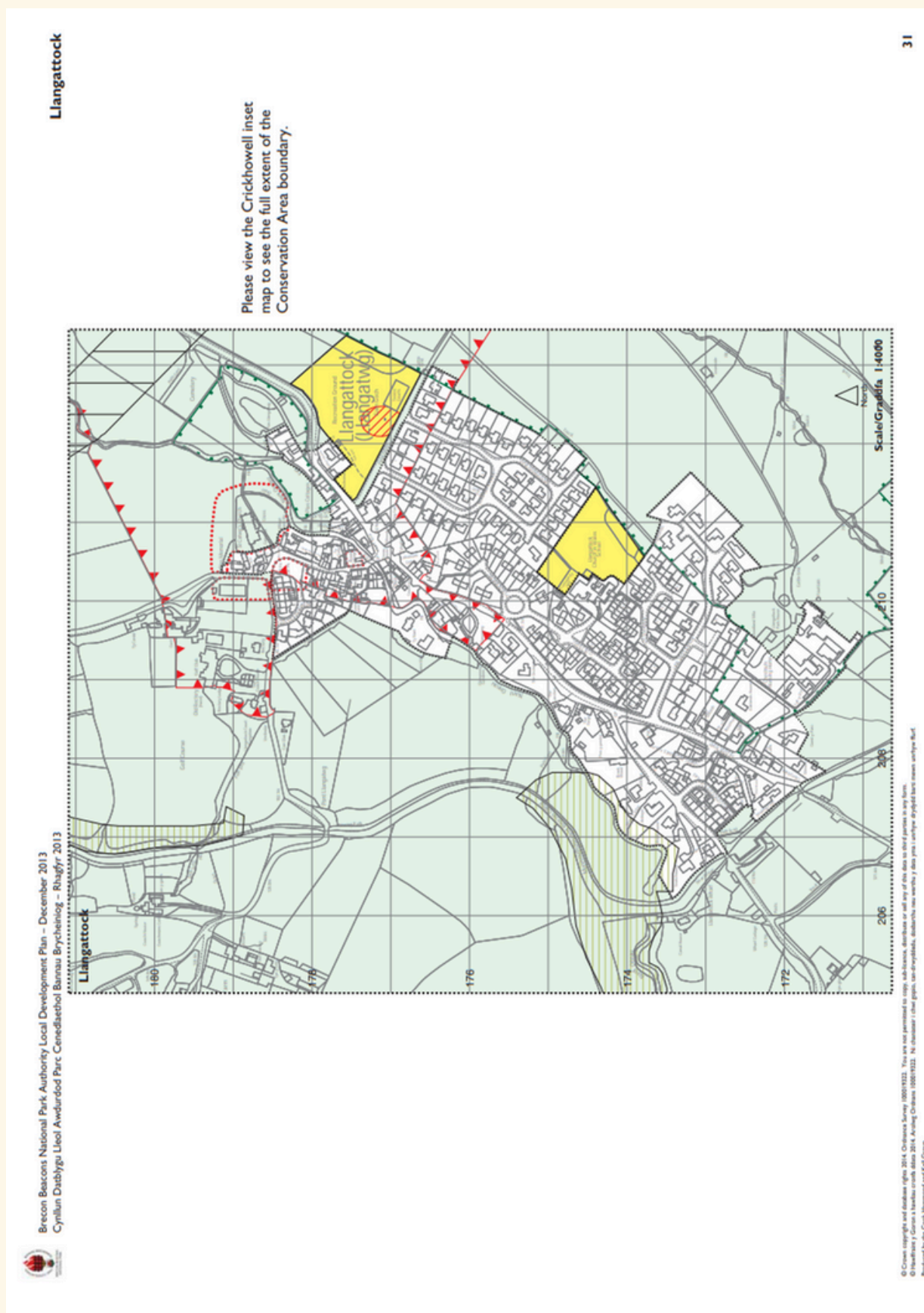
- Tir ar y Dardy – Cefn Gwlad Agored Polisi CYD LP1 yn y Cynllun Datblygu Lleol.
- Tir ar bwys Ffordd Beechwood - Ochr Setliad Polisi E LP1. Eithriadau Cynladwyedd Cymunedol Ochr Setliad (ac o fewn Parciau a Gerddi Hanesyddol Rhestredig Llangattock a coedtir hynafol).
- Tir i'r Dde o Rectory Lodge - Cefn Gwlad Agored Polisi CYD LP1, perthynas rhwng y gamlas a'r coedtir hynafol.
- Tir oddi wrth St Catwgs Close, Llangatwg – Ochr setliad ond yn agos iawn i adeiladau sy'n cael pwysigrwydd hanesyddol (Cwrt Llangattock Court ac Eglwys St Catwg).

Buasai'r safleoedd 'tir ar y Dardy' a 'thir i'r dde o Rectory Lodge' yn annhebygol o gael eu cefnogi heblaw bod maint y setliad yn Llangatwg yn cael ei gynyddu yn ystod proses paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol newydd. Gallai hwn cael effaith mawr ar ddosbarthiad y setliad fel 'setliad gyda chynnydd cyfyngedig.' Yn dibynnu ar natur y cais datblygu, gallai safleoedd eraill symud ymlaen o dan y Cynllun presennol

©AsYouSeeItMediaLtd

Dyfyniad CDL: Map Mewnosod Llangatwg

Bannau Brycheiniog

Llengatlock

Llengatlock Community Area

0 1 2 km

03/06/2024

© Anrdded Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Pŵys y Ffynnon, Ffordd Camdeus, Abernethy, Pŵys, LD3 7HP

© Hwffordd y Gorn a haniau corla dda 2024 Aerial Orthos Aerial Orthos, Hwffordd y Gorn, Abernethy, Pŵys, LD3 7HP

© Crown copyright and database rights 2024 Ordnance Survey Aerial Orthos, Hwffordd y Gorn, Abernethy, Pŵys, LD3 7HP

© Bannau Brycheiniog, National Park Authority, Pŵys y Ffynnon, Camdeus Way, Pŵys, LD3 7HP

Map 2 Maint Amheddiad Llangatwg, Ardal Cadwriaeth, Parc a Gardd Hanesyddol, Adeiladau rhestredig a Henebion Cofrestredig

